

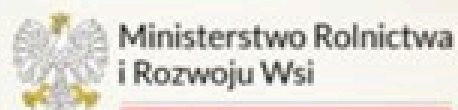
„Wyprawy z Etnoekipą.
Poznaj dawną wieś”

Webinaria **„Edukacja regionalna z Etnoekipą”**

Organizator:

Institucja finansowana przez:

Webinarium dla województwa lubelskiego

Prowadzący: dr Ilona Gumowska-Grochot
26 kwietnia 2024 r.

Wyprawy z Etnoekipą Poznaj dawną wieś

Niniejsze webinarium prowadzone jest w ramach projektu szkoleniowego pt. „Edukacja regionalna z Etnoekipą”, realizowanego przez Narodowy Instytut Kultury i Dziedzictwa Wsi.

Plan webinarium

26 IV

Część I - Wprowadzenie

- Edukacja regionalna - cele, funkcje, najważniejsze pojęcia
- Najważniejsze informacje o Lubelszczyźnie
- Gwary Lubelszczyzny
- Język a kultura
- Źródła wiedzy o kulturze i gwarach Lubelszczyzny

Część II - Z Etnoekipą po Lubelszczyźnie

- Domowe ognisko (tom I)
- Kartki z kalendarza (tom VI)

Edukacja regionalna:

Jerzy Nikitorowicz

“edukacja środowiskowa, wszelkie działania przekazujące wiedzę o “ojczyźnie prywatnej” i kształcące więzi z nią, ze światem pierwotnego zakorzenienia. Wychodzi naprzeciw człowiekowi, kształtując umiejętność współżycia, współdziałania i ustawicznego zaangażowania “w małej ojczyźnie”, jednocześnie zapewnia ciągłość kulturową grupy poprzez wyposażanie w wiedzę, uwrażliwianie na wartości uniwersalne na podstawie więzi lokalnych. Treści edukacji regionalnej związane są z krajobrazem, architekturą, zabytkami kultury duchowej i materialnej, gwarą (dialektem miejscowym), folklorem, legendami, sztuką ludową, historią, z lokalnymi bohaterami (osobami znaczącymi) i wydarzeniami, kontaktami międzyludzkimi, przekazem międzypokoleniowym, obyczajowością społeczności, obcowaniem z przyrodą itp.”

J. Nikitorowicz, “Edukacja regionalna i międzykulturowa”, Warszawa 2009, s. 502-503.

pedagogika wobec współczesności

Edukacja regionalna i międzykulturowa

Jerzy Nikitorowicz

“Edukacja regionalna rozpoczyna proces dialogu edukacyjnego, wzmacniając siły_jednostki poprzez poznanie i zrozumienie siebie oraz swojej najbliższej kultury., w efekcie pozwala dostrzegać odmienności oraz poszukiwać sposobów wzajemnego zrozumienia, porozumienia i współpracy”.

Jerzy Nikitorowicz

J. Nikitorowicz, “Edukacja regionalna i międzykulturowa”, Warszawa 2009, s. 219.

Edukacja regionalna - cele:

Podstawa programowa kształcenia ogólnego z 2001 r.:

ścieżka edukacyjna "Edukacja regionalna - dziedzictwo kulturowe w regionie"

szkoła podstawowa

1. Poznanie najbliższego środowiska i specyfiki swojego regionu.
2. Rozwijanie wartości rodzinnych związanych z wartościami kulturowymi wspólnoty lokalnej.
3. Rozwój postaw patriotycznych związanych z tożsamością kultury regionalnej.

gimnazjum

1. Rozwijanie wiedzy o kulturze własnego regionu i jej związkach z kulturą narodową.
2. Kontakt ze środowiskiem lokalnym w celu wytworzenia bliskich więzi i zrozumienia różnorodnych przynależności człowieka.
3. Ugruntowanie poczucia tożsamości narodowej przez rozwój tożsamości regionalnej.
4. Rozwijanie wiedzy o historii regionu w powiązaniu z tradycjami własnej rodziny.

Edukacja regionalna - funkcje:

- zakorzenianie i kształtowanie poczucia grupowej przynależności;
- przygotowanie do lepszego rozumienia innych jednostek i społeczności, uczenie tolerancji;
- integracja, poprzez dowartościowywanie społeczności lokalnych i regionalnych bogactwem kulturowo-etnicznym wynikającym z zakorzenionych tradycji w grupach ludności pochodzących z różnych regionów;
- przygotowanie do życia w ojczyźnie narodowej, w Europie i świecie, pomoc w zrozumieniu tego, co narodowe, uniwersalne, uczenie patriotyzmu lokalnego i narodowego;
- kształtowanie społeczeństwa obywatelskiego i ładu demokratycznego, wyzwalać samorządnych, twórczych działań na rzecz własnego środowiska, poczucia odpowiedzialności za małą i wielką ojczyznę;
- kształtowanie współodpowiedzialności za innych, za szersze zbiorowości i państwo.

Źródło: Brunon Synak, "Społeczno-kulturowe aspekty edukacji regionalnej", w: "Społeczeństwo. Demokracja. Edukacja. Nowe wyzwania w pracy socjalnej", red. K. Marzec-Kolka, Bydgoszcz 2000, s. 47-54, za: J. Nikitorowicz, "Edukacja regionalna i międzykulturowa", Warszawa 2009, s. 222.

Edukacja regionalna - najważniejsze pojęcia:

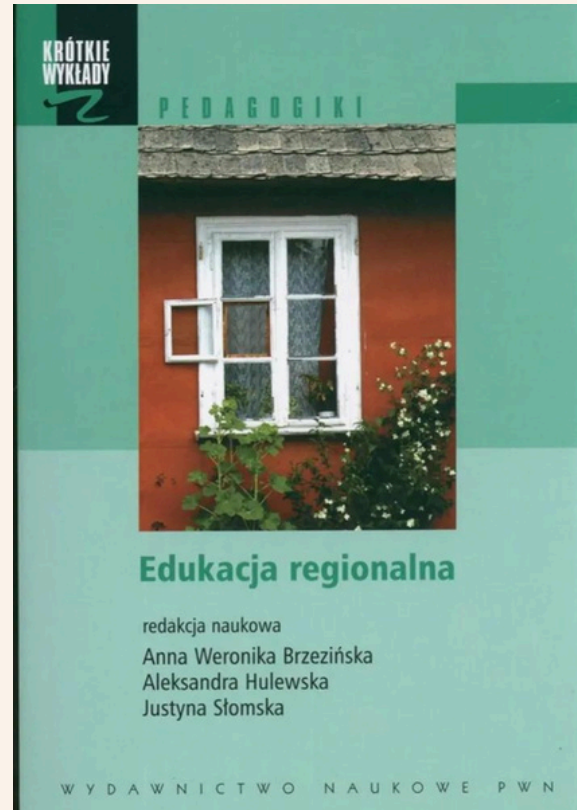
Region

- “[...] odnosi się do pewnej określonej przestrzeni, która może być rozpatrywana w kategoriach geograficznych, historycznych, gospodarczych, społecznych i kulturowych”.

“Edukacja regionalna”, red. A. Brzezińska, A. Hulewska, J. Słomska, Warszawa 2006, s. 13.

- “obszar, na którym wyodrębniły się określone cechy, a jego mieszkańcy mają świadomość zwyczajów i systemu wartości oraz poczucie własnej tożsamości. Ujmowany jest przedmiotowo, jako region administracyjny, wyodrębniony w danym państwie, oraz podmiotowo, jako region wirtualny, wyodrębniony w następstwie działań różnych podmiotów świadomie dążących do jego rozwoju [...]”.

J. Nikitorowicz, “Edukacja regionalna i międzykulturowa”, Warszawa 2009, s. 513.

Region kulturowy

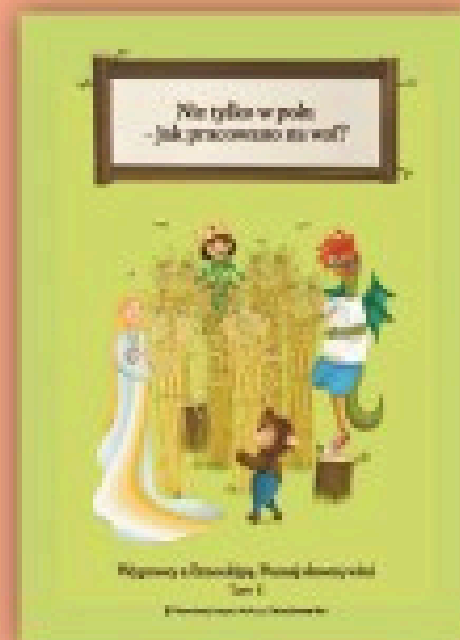
Regionalizm (pojęcie wieloznaczne!)

Tożsamość regionalna

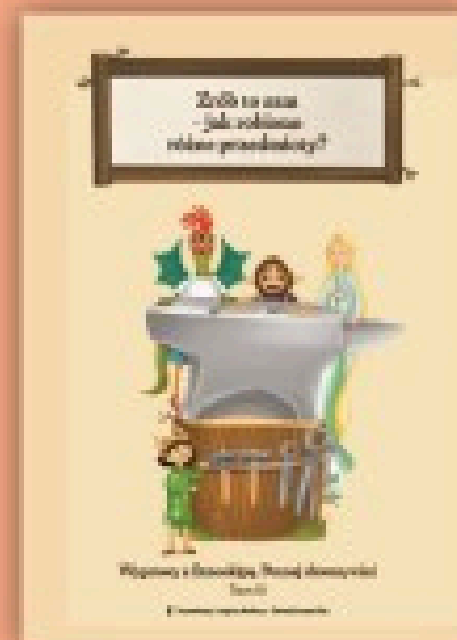
Dziedzictwo kulturowe, tradycja

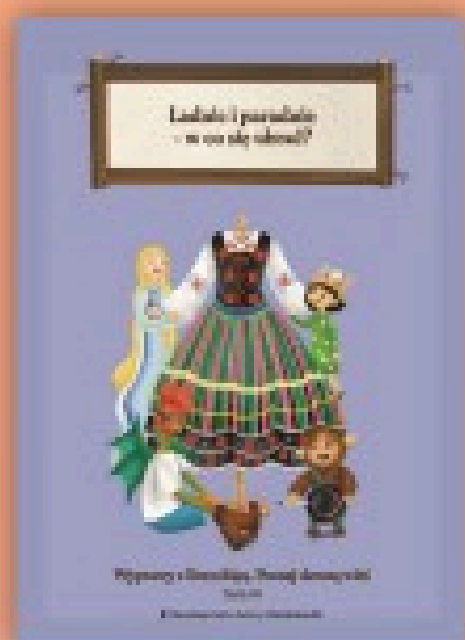
Tom I
Domowe ognisko
– gdzie i jak mieszkać?

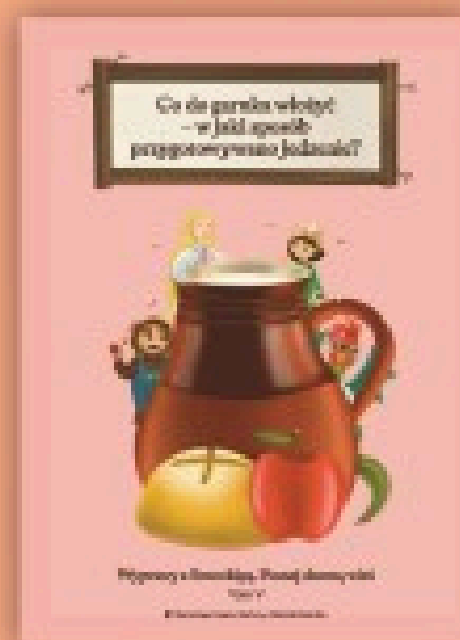
Tom II
Nie tylko w polu
– jak pracowano na wsi?

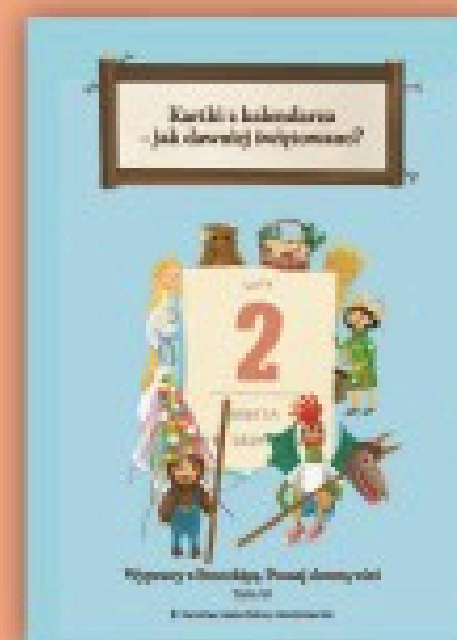
Tom III
Zrób to sam - jak robiono
różne przedmioty?

Tom IV
Ładnie i paradnie
– w co się ubrać?

Tom V
Co do garnka włożyć
– w jaki sposób
przygotowywano jedzenie?

Tom VI
Kartki z kalendarza
– jak dawniej świętowano?

“Wyprawy z Etnoekipą. Poznaj dawną wieś”:

- **program** edukacji regionalnej
- **scenariusze** zajęć

Edukacja regionalna z Etnoekipą

Bebok

Bebok - archiwum

Bazyl

Bazyl - zdjęcia

Chmurnica

Chmuri - przysłowia

Buczka

Buczka - ciekawostki
zagadki

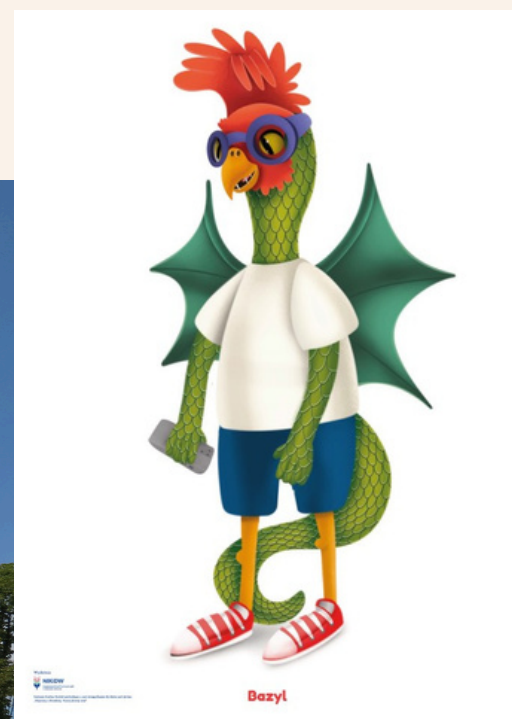
Włodawa

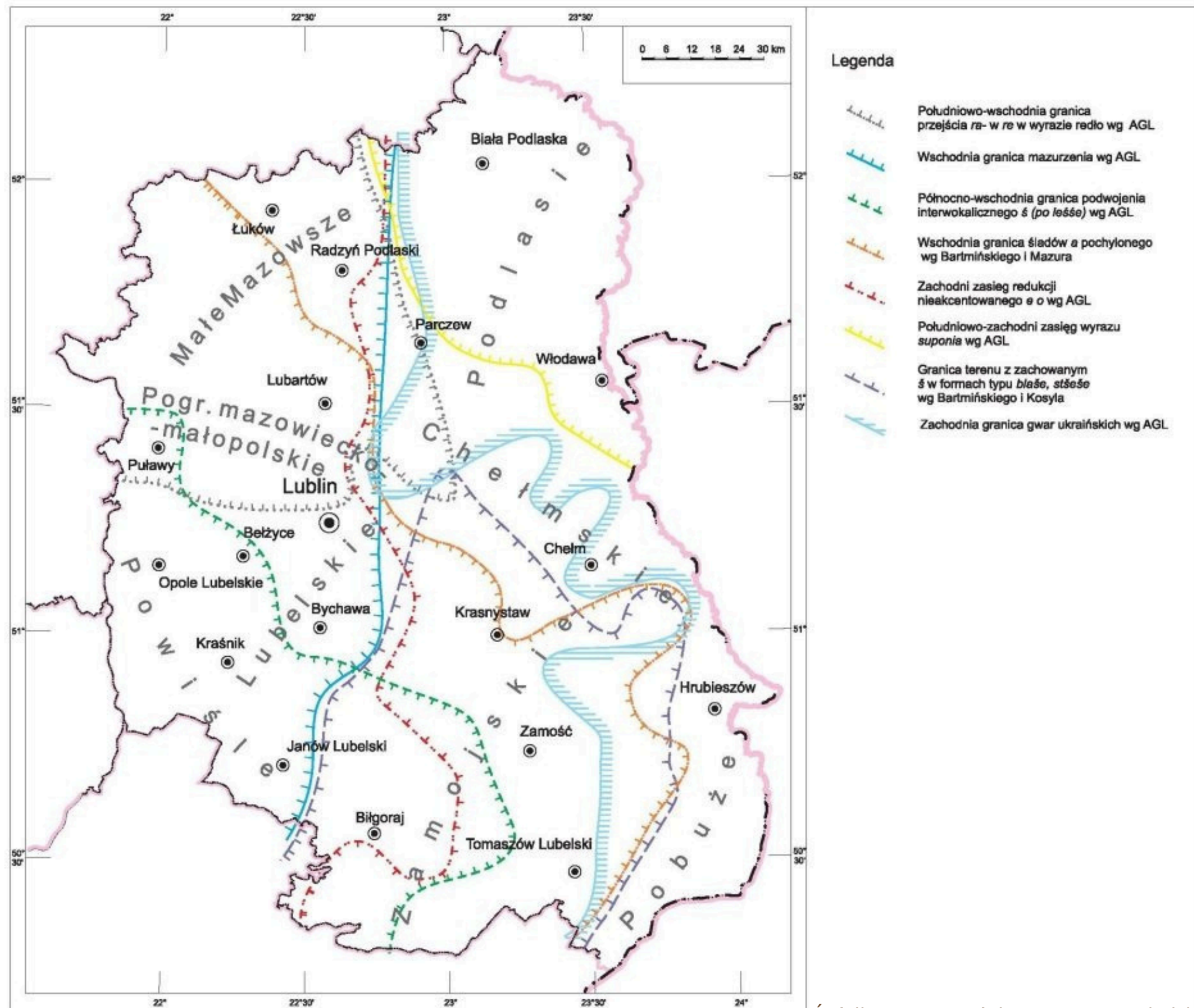
Festiwal Trzech Kultur

<https://muzeumwlodawa.eu/festiwal-trzech-kultur>

Autorstwa Arvedui89 - Praca własna, CC BY-SA 4.0,
<https://commons.wikimedia.org/w/index.php?curid=11141500>

Mapa 5. Wybrane zjawiska językowe na Lubelszczyźnie

Gwary Lubelszczyzny

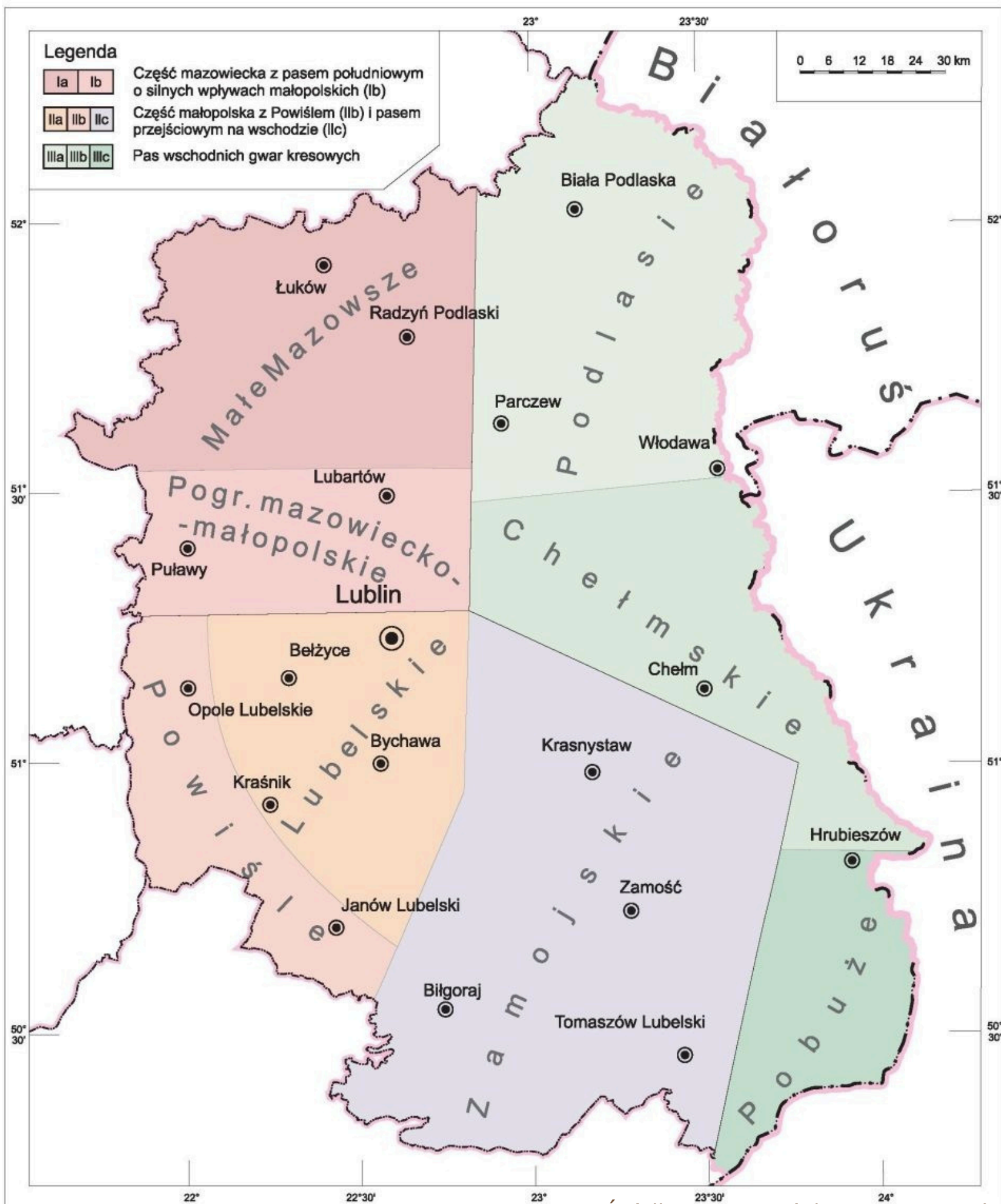
Wpływy:

- małopolskie
- mazowieckie
- kresowe

*chaber,
bławat, bławatek
wołoszka,
głowacz,
bachor*

Źródło: J. Bartmiński, *Wstęp w: Lubelskie. Polska pieśń i muzyka ludowa. Źródła i materiały*, red. J. Bartmiński, cz. 1 *Pieśni i obrzędy doroczne*, Lublin 2011, s. 26.

Dialekt małopolski:
pogranicze wschodnie starsze
pogranicze wschodnie młodsze

strona.gwary.polskie.uw.edu.pl

*kasza gryczana, hreczana
gryczane krupy, hreczane krupy
kasza reczana,
kasza tatarczana*

Ciekawostka!
tzw. gwara chachłacka na wschodzie regionu

Źródło: J. Bartmiński, Wstęp w: *Lubelskie. Polska pieśń i muzyka ludowa. Źródła i materiały*, red. J. Bartmiński, cz. 1, *Pieśni i obrzędy doroczne*, Lublin 2011, s. 27.

Halina Pelcowa
“**Słownik gwar Lubelszczyzny**”
tomy I-XII, Wydawnictwo UMCS,
Lublin 2012-2023.

oraz

Halina Pelcowa, “**Dziedzictwo
leksykalne wyznacznikiem
tożsamości regionu lubelskiego**”,
Wydawnictwo UMCS, Lublin 2023.

[link do “SGL”](#)

Słownik gwar Lubelszczyzny
w Bibliotece POLONA

Język a kultura

- gwara: język zanurzony w kulturze
- regionalizm a dialektyzm
- słownik
- gatunki folkloru - m.in. pieśni, kolędy, oracje, legendy, bajki ludowe, opowieści wierzeniowe, zagadki, przysłowia...
- etymologia ludowa
- historia mówiona
- kulturem

gwara
dialekt
język regionalny
regionalizm

Bebok

etymologia ludowa
zagadka

Duczka

Zagadka ludowa - przykłady:

Między polnym grochem leży chleba bochen.

księżyc

Bez skrzydeł - fruwa, bez nóg - chodzi.

chmura

Lipowe drzewo wesoło śpiewa, koń na baranie
ogonem kiwa.

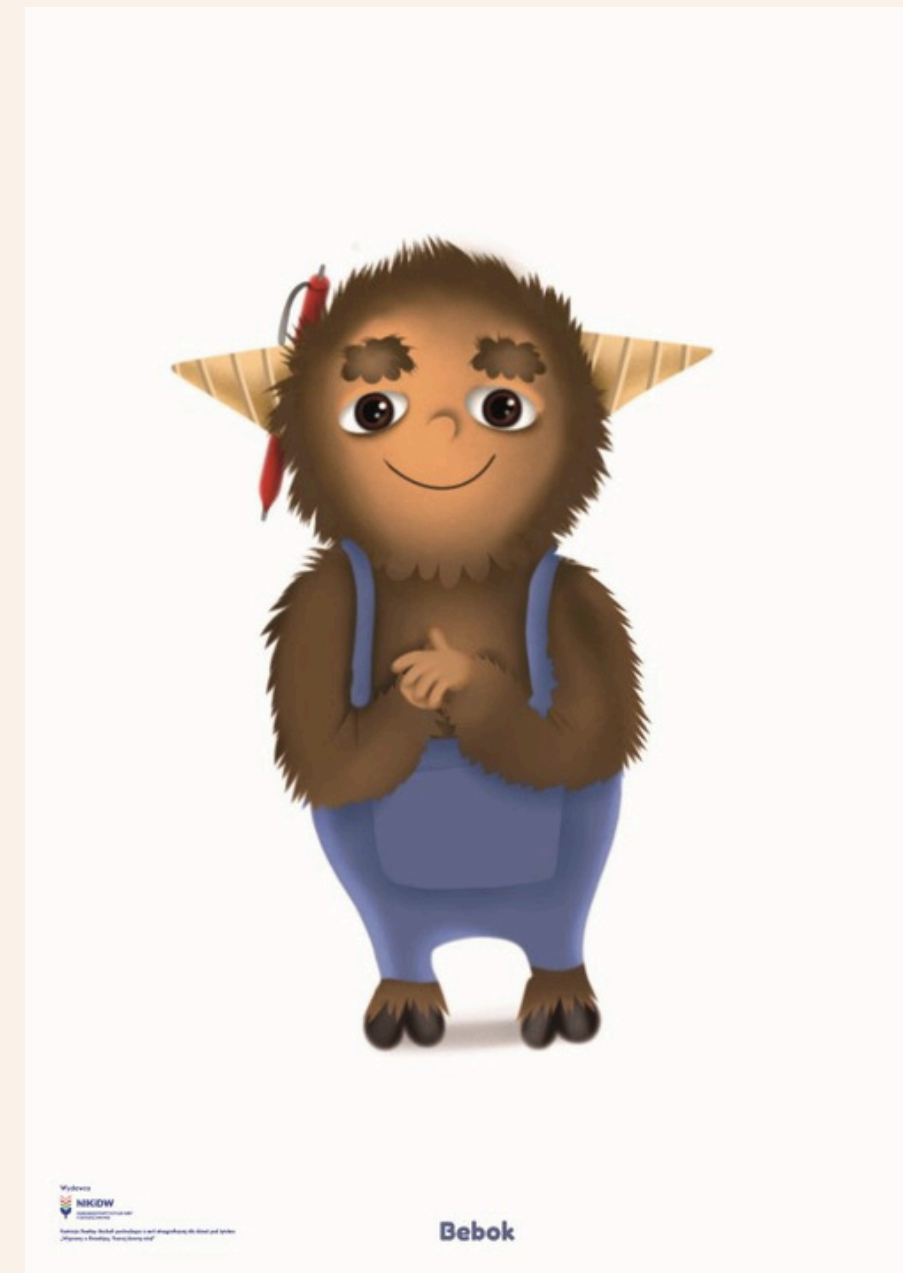
skrzypce

źródło: *Słownik stereotypów i symboli ludowych*, red. J. Bartmiński i in., t. 1, z. 1, t. 2, z. 6, Wydawnictwo UMCS, Lublin 1996-

Gwara

Ciekawostka:
gwara
uczniowska

Dialekt

mazowiecki
małopolski
śląski
wielkopolski

Etnolekt

Język regionalny
język kaszubski

Regionalizm

element językowy (cecha wymowy, forma gramatyczna, konstrukcja składniowa, wyraz, frazeologizm) używany na części obszaru języka narodowego - w regionie

- występuje w języku mieszkańców wsi, a także w języku osób wykształconych
- zarówno w mowie jak i w piśmie
- jest aprobowany przez normy języka ogólnego

Regionalizmy lubelskie?

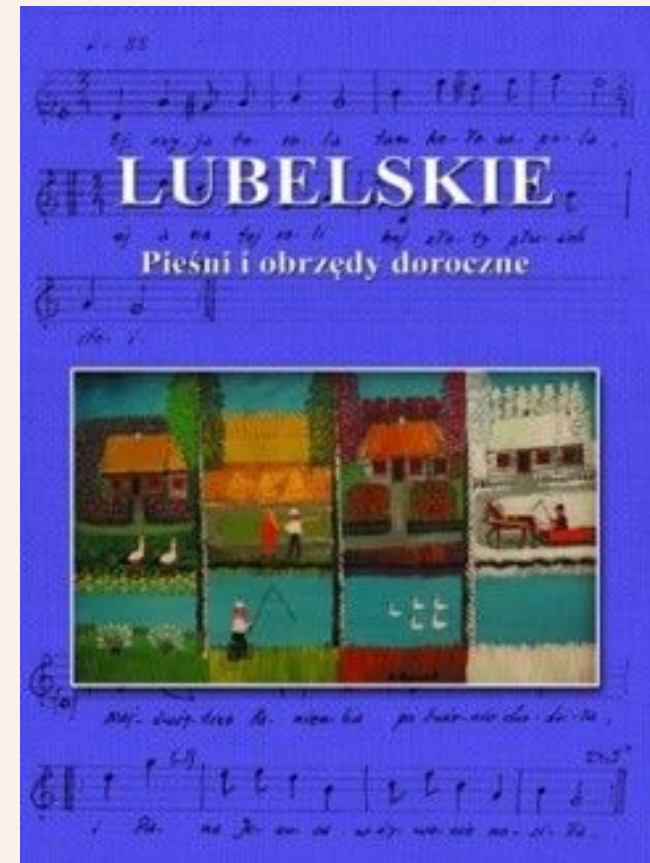
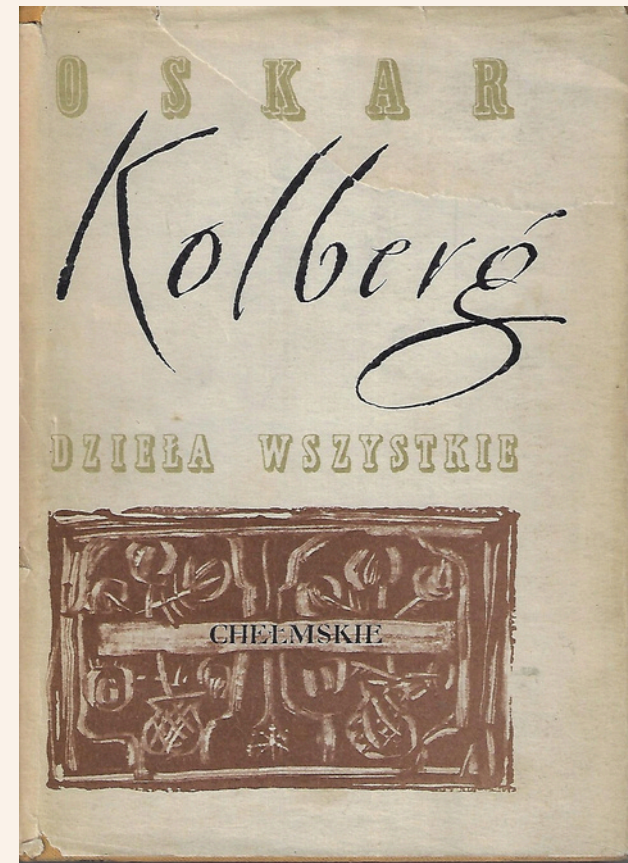
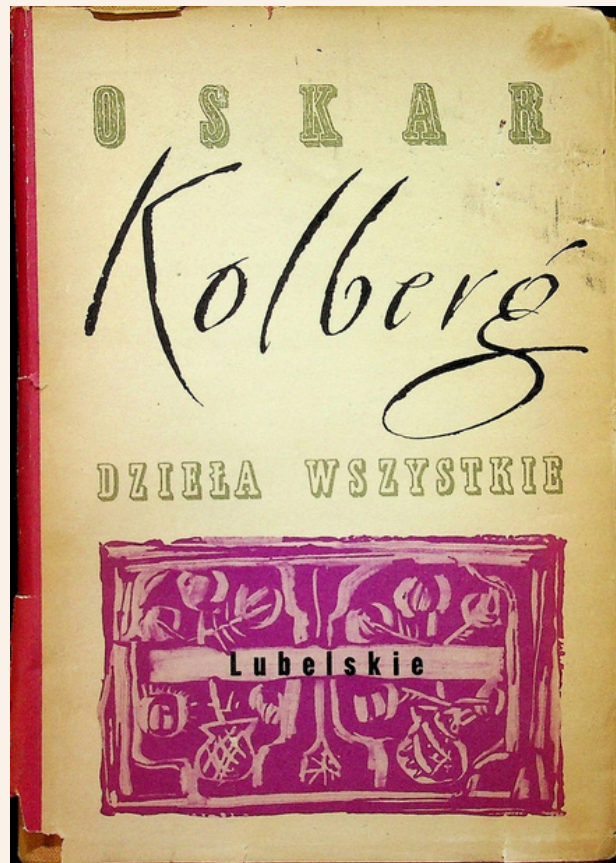
ciapy, brejdak, brejdaczka...

Dialektyzm

cecha dialektalna, element językowy odczuwany przez posługujących się językiem ogólnym jako należący do dialektu lub gwary; może dotyczyć różnych warstw języka, np. wymowy, składni, leksyki;

- jest odbierany jako błąd o podłożu gwarowym
- często używane jako elementy stylizacji gwarowej
- niekiedy powszechnie przyjmują się jako tzw. zapożyczenia wewnętrzne, np. ciupaga

Źródła wiedzy, inspiracji, materiałów

Oskar Kolberg, Dzieła wszystkie, Lubelskie, cz. I, t. 16; cz. II, t. 17.

Chełmskie, cz. I, t. 33; cz. II, t. 34.

Lubelskie. Polska pieśń i muzyka ludowa. Źródła i materiały, red. Jerzy Bartmiński, cz. 1 Pieśni i obrzędy doroczne, cz. 2 Pieśni i obrzędy rodzinne, cz. 3 Pieśni i teksty sytuacyjne, cz. 4 Pieśni powszechne, cz. 5 Pieśni stanowe i zawodowe, cz. 6 Muzyka instrumentalna. Instrumentarium - wykonawcy - repertuar, Lublin 2011.

Źródła wiedzy, inspiracji, materiałów

Halina Pelcowa

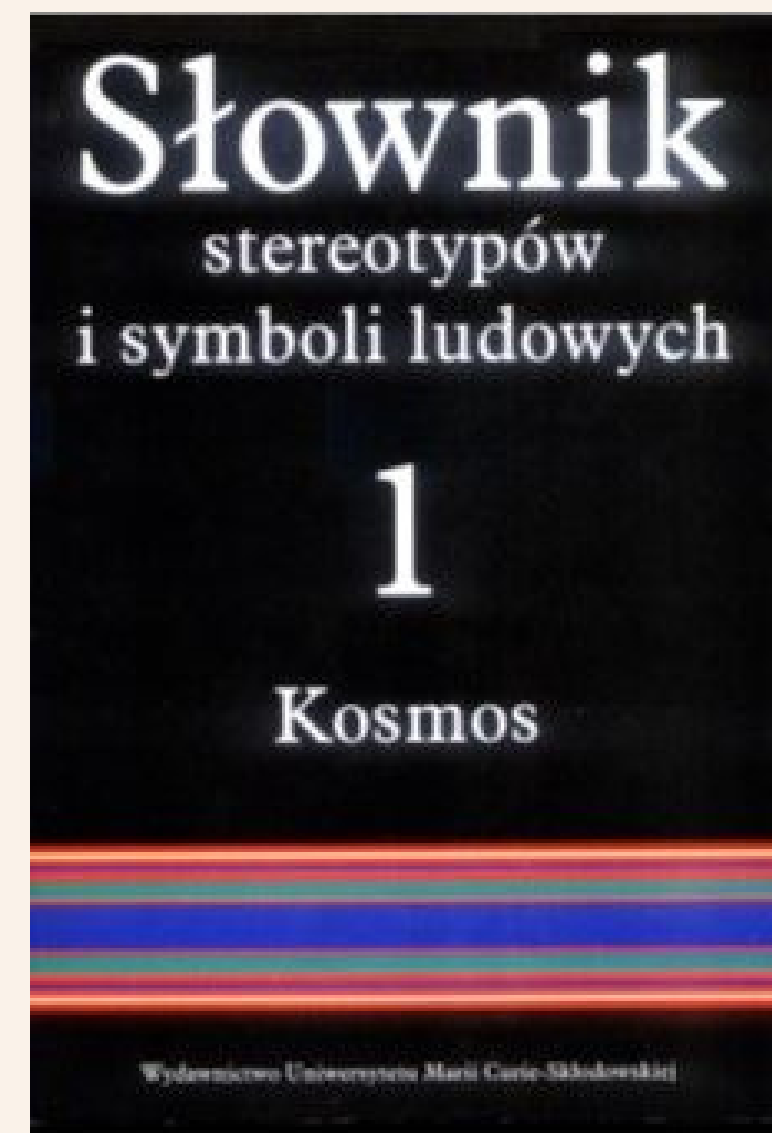
“Słownik gwar Lubelszczyzny”

tomy I-XII, Wydawnictwo UMCS,
Lublin 2012-2023.

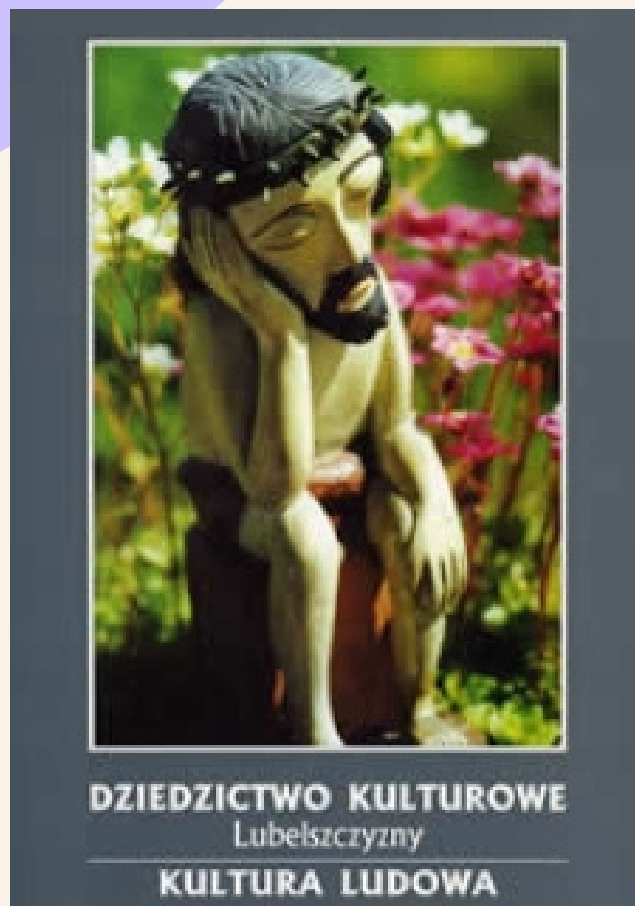
Słownik stereotypów i symboli ludowych,
red. J. Bartmiński i in.,

Wydawnictwo UMCS, Lublin 1996-

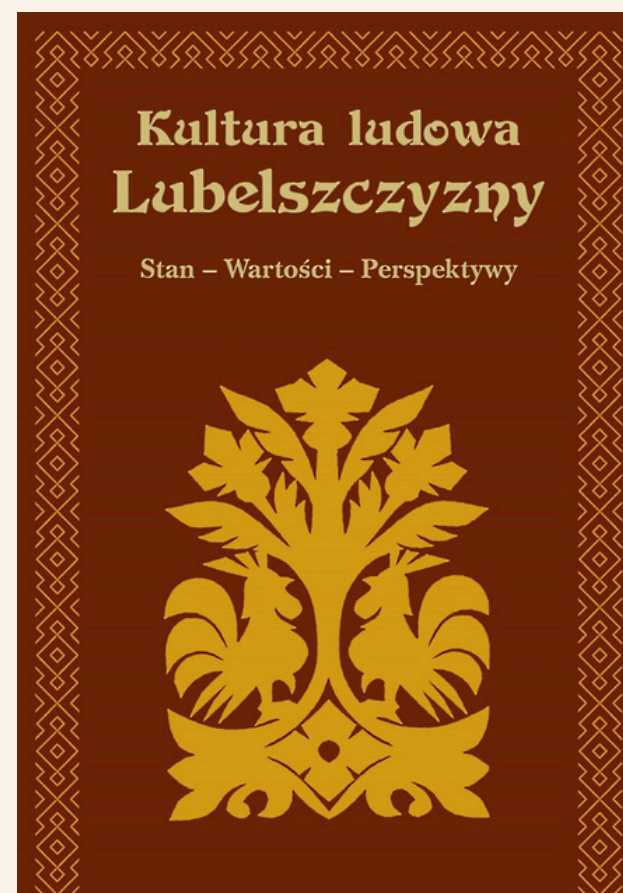

Tom 1- Kosmos
Tom 2 - Rośliny
Tom 3 - Zwierzęta

Źródła wiedzy, inspiracji, materiałów

red. A. Gauda

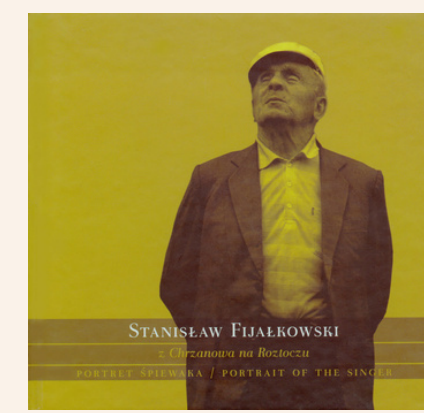

red. J. Adamowski

red. A., M. Kuczyńscy

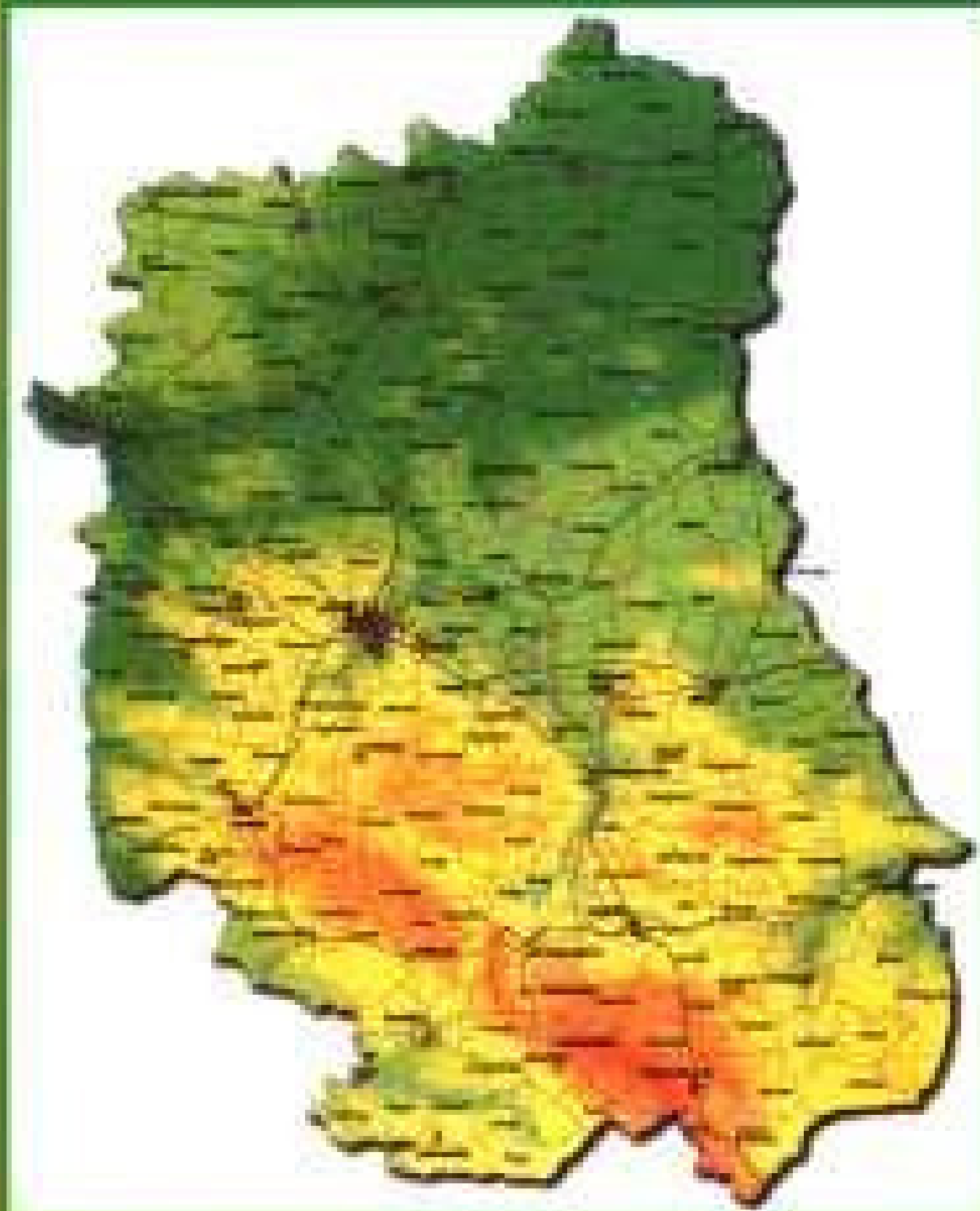
seria *Muzyka źródeł*
Polskie Radio

Stanisław Fijałkowski
z Chrzanowa - portret śpiewaka,
In Crudo

EDUKACJA REGIONALNA W GIMNAZJUM

LUBELSZCZYZNA

“Edukacja regionalna w gimnazjum. Lubelszczyzna”,
red. Marianna Nowak, Lublin 2003.

Źródła internetowe

Etnografia Lubelszczyzny <https://teatrnn.pl/etnografialubelszczyzny/>

Pracownia Etnolingwistyczna im. Jerzego Bartmińskiego

<https://www.umcs.pl/pl/pracownia-etnolingwistyczna-im-jerzego-bartmiskiego.htm>

Muzyka Roztocza <http://muzykaroztocza.pl/index.php>

Stowarzyszenie Twórców Ludowych <https://zgstl.pl/>

strojeludowe.net <https://strojeludowe.net/>

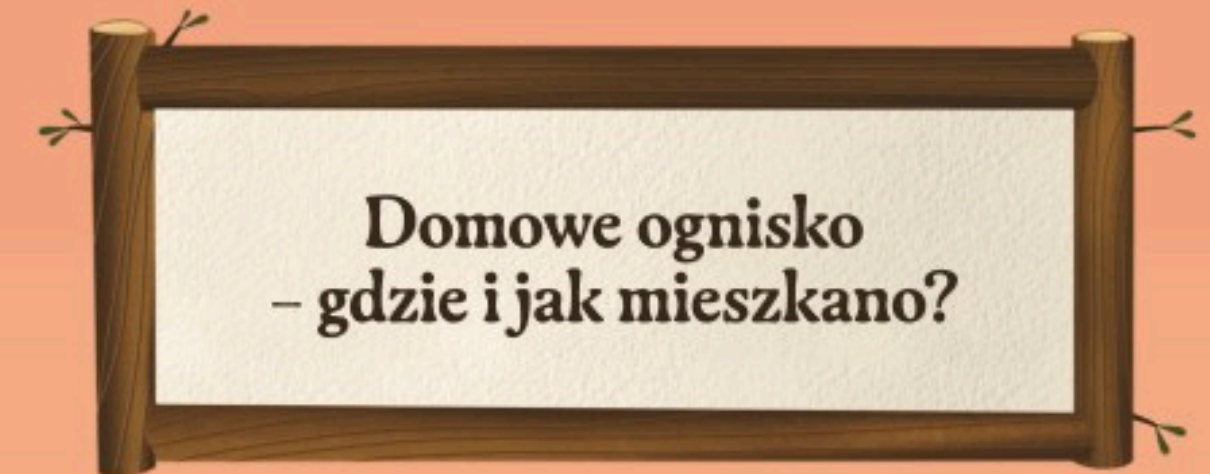
Elementarz tradycji https://issuu.com/warsztatykultury/docs/et_internet

Temat I

Domowe ognisko - gdzie i jak mieszkało?

Wieś - Gospodarstwo - Dom

Wieś - nazwa miejscowości

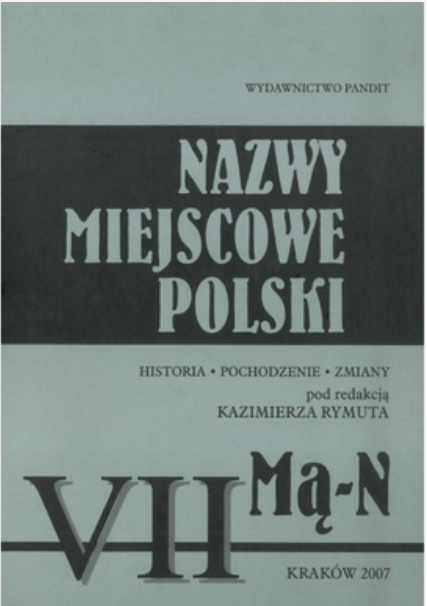
Etymologia ludowa (potoczna, naiwna) : Etymologia naukowa

Nazwa	Etymologia ludowa	Etymologia naukowa
Hrubieszów	rzekomo od słowa <i>rubież</i>	od imienia <i>Hrubiesz</i> ; <i>hruby</i> – ‘gruby’
Lublin	rzekomo od słów <i>lub lin</i> ; może od ros. <i>lublu</i>	od imienia założyciela miasta – <i>Lubla/Lubel</i>
Kock (dawniej Kocko, Kuczko)	rzekomo od imienia bóstwa <i>Jadźwingów</i> zamieszkujących te tereny	od nazwiska (przydomka) <i>Kot</i> z przyrostkiem <i>-sko</i> , stąd <i>Kocko</i> , potem <i>Kock</i>
Szczebrzeszyn	rzekomo od rus. <i>szcze werszyny sut</i> lub <i>szcze breszysz</i>	być może od imienia starorus. <i>Szczebrzesza</i> z przyrostkiem <i>-yn</i>
Tyszowce	rzekomo od słów <i>tu szewce</i>	od zdrobnienia starorus. imienia <i>Tysz</i> z przyrostkiem <i>-owce</i>
Wohyń	rzekomo od słów <i>wołów</i> lub pytania <i>Wo hyń?</i>	Od staropol. imienia skróconego <i>Woj</i> (może od <i>Wojmir, Wojśław</i>) z przyrostkiem <i>-in</i>

- 1.Co mówią o nazwie miejscowości jej mieszkańcy?
- 2.Weryfikacja: słownik “Nazwy miejscowe Polski”, red. K. Rymut; [link](#)

Źródło: S. Warchoł, : “Nazwy miast Lubelszczyzny”, Lublin 1964.

Wydawca

NIKiDW
NARODOWY INSTYTUT KULTURY
I DZIEDZICTWA WSI

Institucja finansowana przez

**Ministerstwo Rolnictwa
i Rozwoju Wsi**

Ilustracja Eweliny Garbuli
**„Wyprawy z Etnoekipą.
Poznaj dawną wieś”**
Autorki serii: Anna Weronika Brzezinska,
Katarzyna Cekiara, Karolina Dziubeta-Smykowska,
Katarzyna Smyk, Katarzyna Waszczyńska

www.nikidw.edu.pl/etnoekip

Subregiony
architektoniczne:

podlaski,
lubelsko-
nadwiślański,
urzędowski,
biłgorajski.

Wydawca

NIKiDW
NARODOWY INSTYTUT KULTURY
I DZIEDZICTWA WSI

Institucja finansowana przez

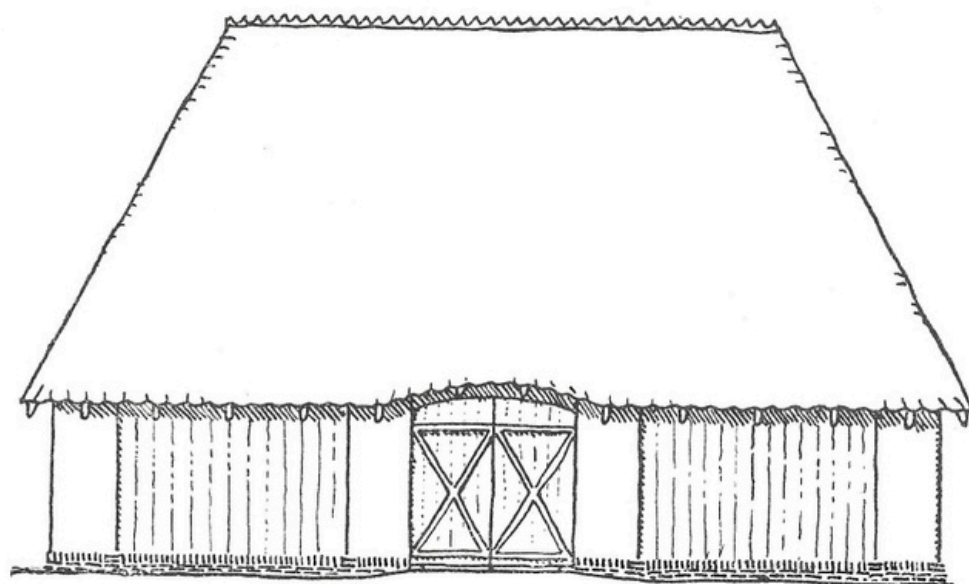
**Ministerstwo Rolnictwa
i Rozwoju Wsi**

Ilustracja Eweliny Garbuli
**„Wyprawy z Etnoekipą.
Poznaj dawną wieś”**
Autorki serii: Anna Weronika Brzezinska,
Katarzyna Cekiara, Karolina Dziubeta-Smykowska,
Katarzyna Smyk, Katarzyna Waszczyńska

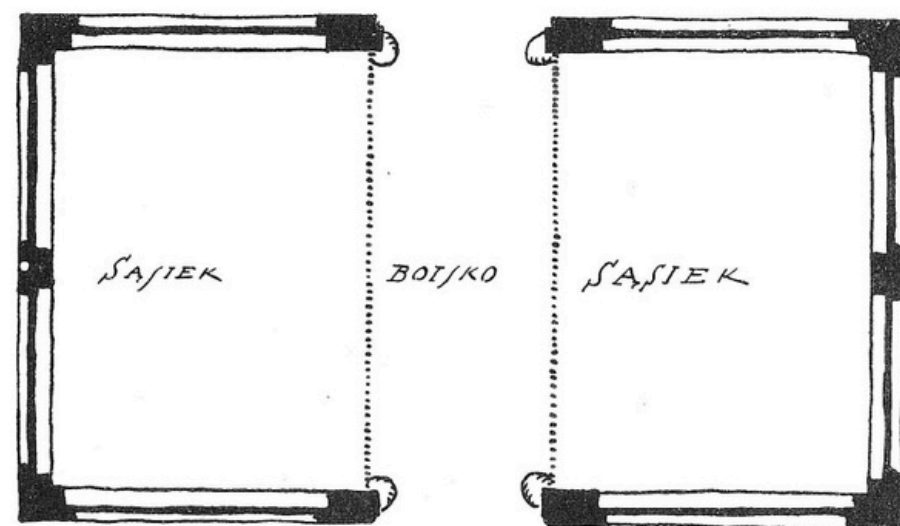

www.nikidw.edu.pl/sklep

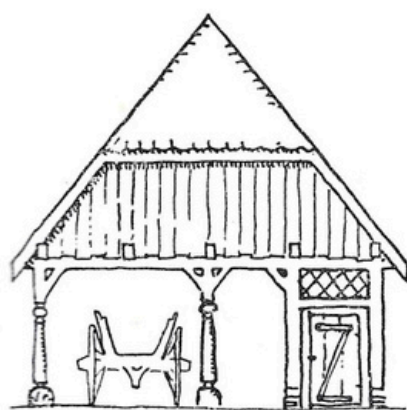
STODÓŁKA I ŚPICHLERZ PRZY CHACIE DWUIZBOWEJ W LUBELSKIM.

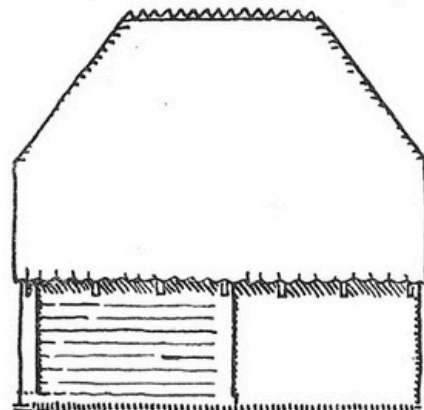
LICE STODÓŁKI.

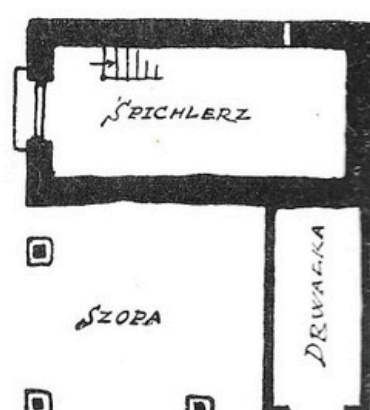
RZUT STODÓŁKI.

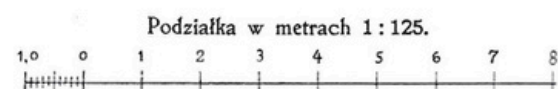
LICE ŚPICHLERZA.

LICE ŚPICHLERZA.

RZUT ŚPICHLERZA.

‘miejsce w stodole do
młócenia zboża’:

**boisko
bojowisko
klepisko
tok**

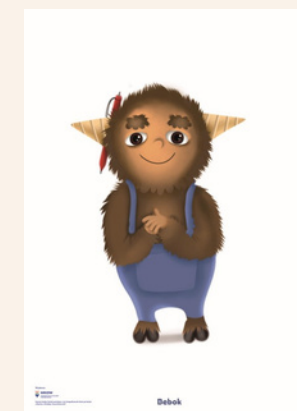
‘miejsce w stodole do
składania zżętego zboża’:

**zapole
sąsiek
zasiek
strona
zastronek**

Źródło: Odbudowa wsi polskiej : projekty zagród
włościańskich, wyróżnione na konkursie ogłoszonym
przez C. K. O. za pośrednictwem Koła Architektów
Polskich w Warszawie, 1915

fot. I. Gumowska-Grochot

stodoła
spichlerz
obora
studnia z żurawiem
kierat

Wieś - budynki

budynki mieszkalne - chałupy

inne budynki wiejskie:

młyn, wiatrak, szkoła, plebania, karczma, areszt

Chałupa typu lubelskiego

jednoizbowa (później 2 i 4 izby):

- izba mieszkalna,
- sień,
- komora;

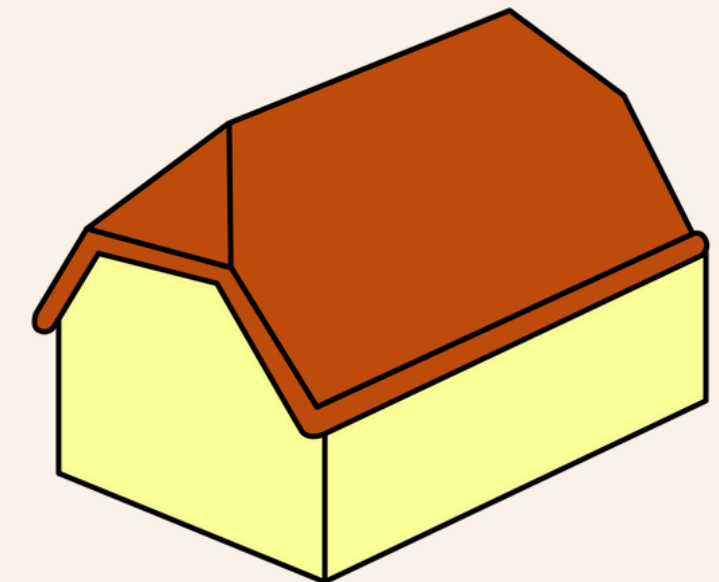
dach czterospadowy kryty strzechą (później naczółkowy)

podłoga gliniana - polepa (później drewniana)

kuchnia, piec chlebowy, zapiecek, komin

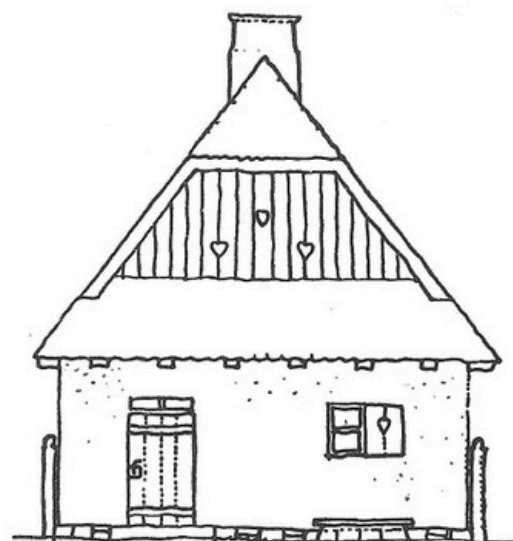

Źródło: Odbudowa wsi polskiej : projekty zagród włościańskich, wyróżnione na konkursie ogłoszonym przez C. K. O. za pośrednictwem Koła Architektów Polskich w Warszawie, 1915

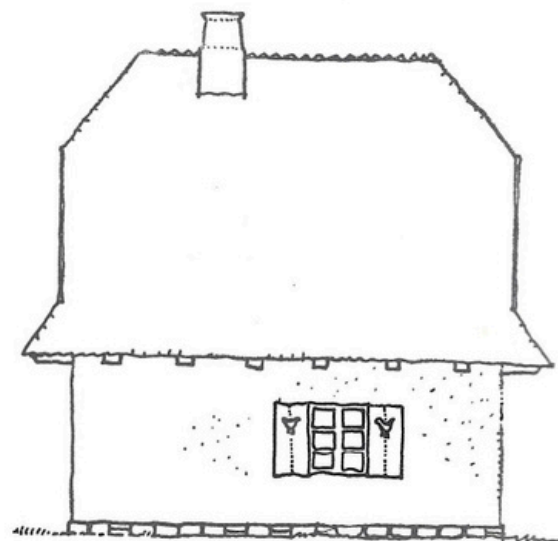

Autorstwa MesserWoland - own work created in Inkscape, based on the graphics by Radomil, CC BY-SA 3.0, <https://commons.wikimedia.org/w/index.php?curid=1356180>

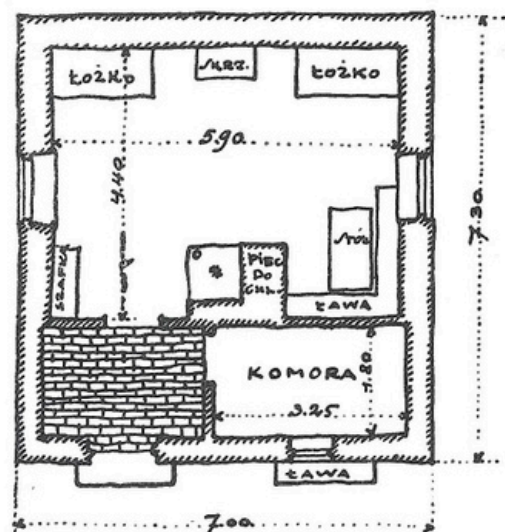
CHATA JEDNOIZBOWA I BUDYNEK DLA INWENTARZA W LUBELSKIM.

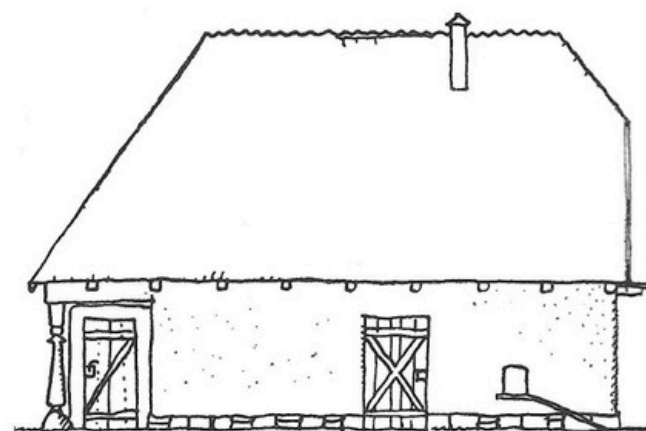
LICE CHATY.

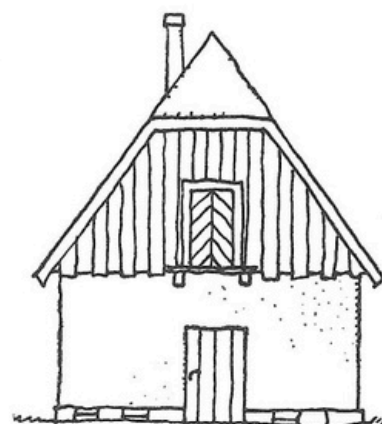
LICE CHATY.

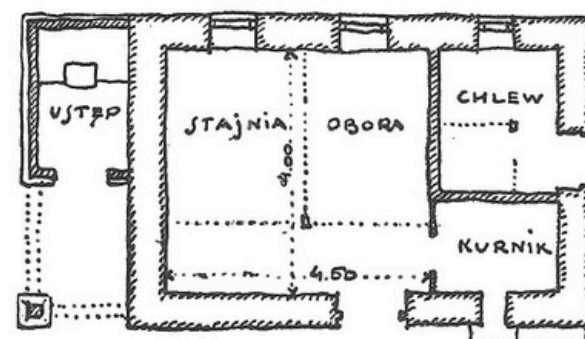
RZUT CHATY.

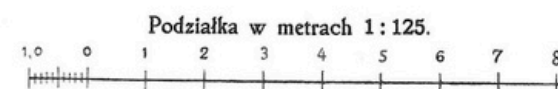
LICE BUDYNKU DLA INWENTARZA.

LICE BUDYNKU DLA INWENTARZA.

RZUT BUDYNKU DLA INWENTARZA.

Dom
miejsca szczególne:

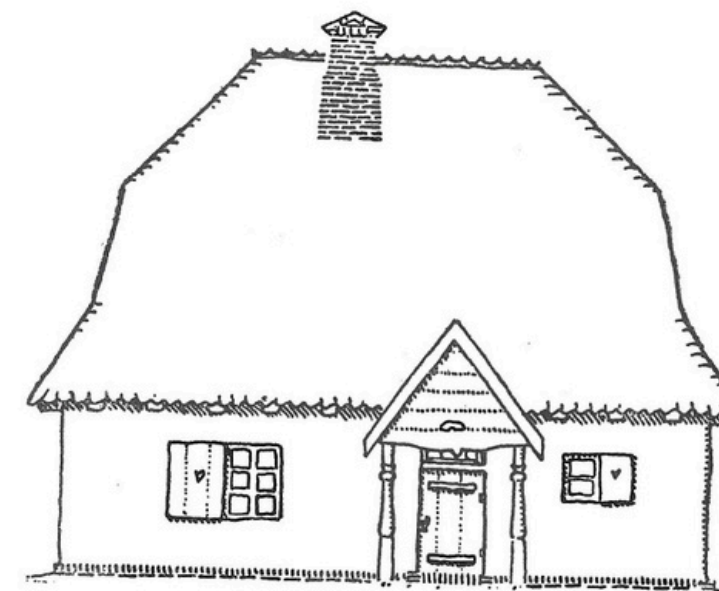
próg
okna
piec
święty kąt

Sprzęty domowe, np.:

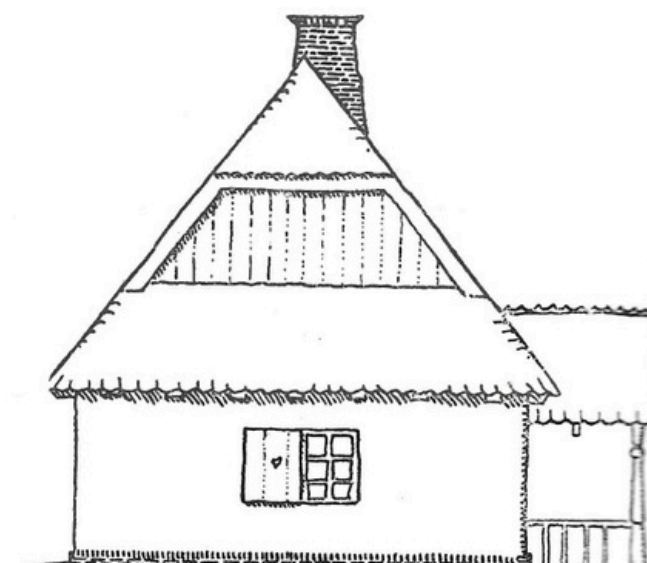
zółnik
stępa
dzieża
żarna

Źródło: Odbudowa wsi polskiej : projekty zagród
włościańskich, wyróżnione na konkursie ogłoszonym
przez C. K. O. za pośrednictwem Koła Architektów
Polskich w Warszawie, 1915

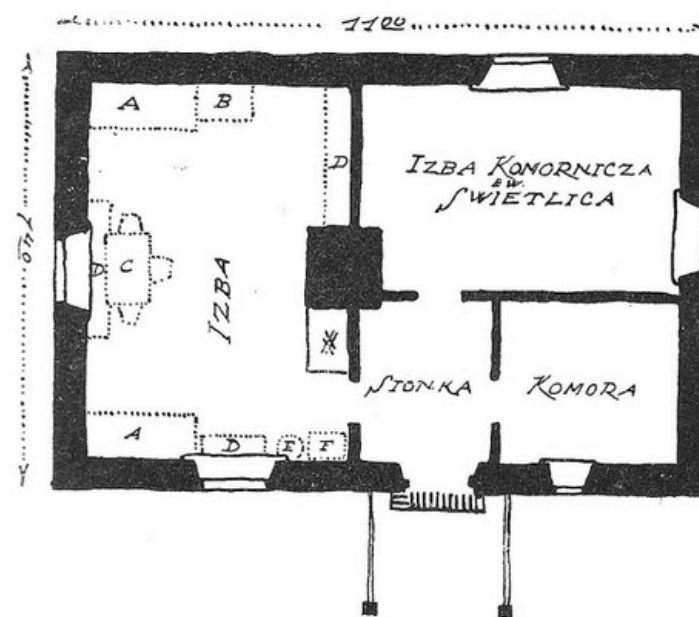
CHATA DWUIZBOWA I BUDYNEK DLA INWENTARZA W LUBELSKIM.

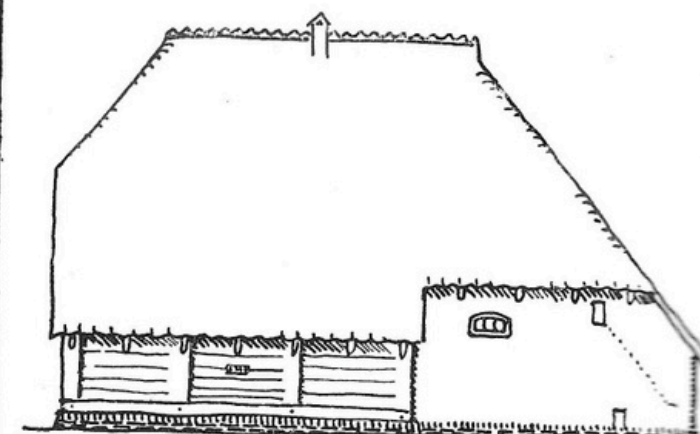
LICE CHATY.

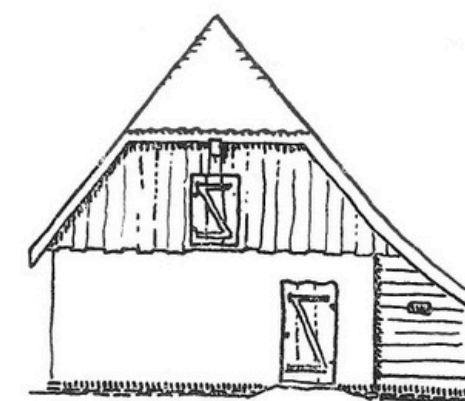
LICE CHATY.

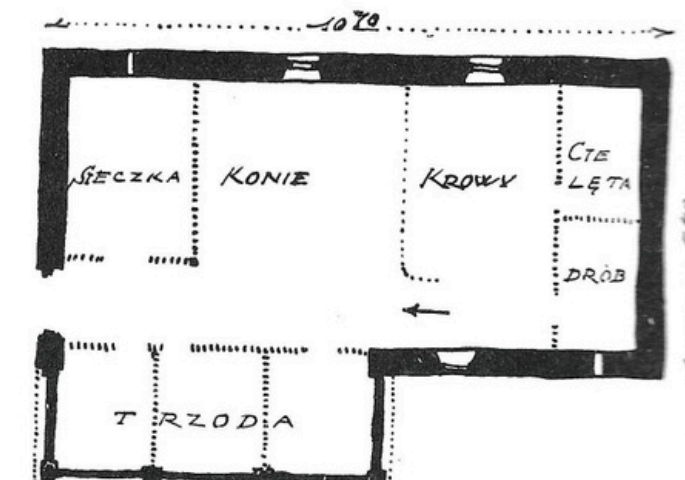
RZUT CHATY.

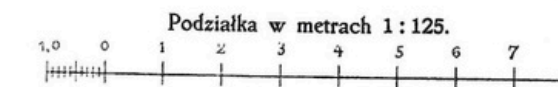
LICE BUDYNKU DLA INWENTARZA.

LICE BUDYNKU DLA INWENTARZA.

RZUT BUDYNKU DLA INWENTARZA.

tara

praczkijanka

żelazka

stępa

krupka, siejka,

przetak

maśnica, bijanka,

fot. I. Gumowska-Grochot

niecka, kopańka

krosna, warsztat

kołowrotek, kółko,
konik

skrzynia

Spacerem po Muzeum Wsi Lubelskiej
<https://3d.skansen.lublin.pl/>

Zagroda z Żukowa
źródło: <https://skansen.lublin.pl/pl/fotografie/>

Architektura sakralna

kościół, cerkiew, synagoga

Hrubieszów

Autorstwa Daniel.Zolopa - Praca własna, CC BY-SA 4.0,
<https://commons.wikimedia.org/w/index.php?curid=121234726>

Korczmin

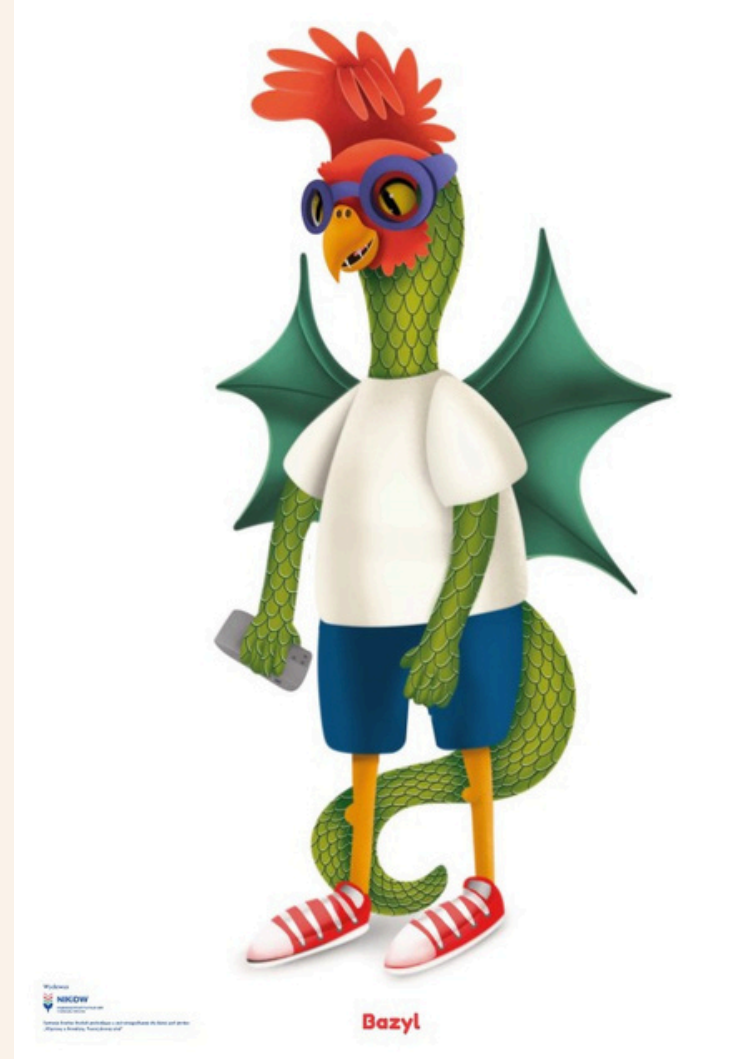
Autorstwa Henryk Bielałowicz - Praca własna, CC BY 3.0,
<https://commons.wikimedia.org/w/index.php?curid=62476349>

Chłopiatyn

Autorstwa Henryk Bielałowicz - Praca własna, CC BY-SA 4.0, <https://commons.wikimedia.org/w/index.php?curid=46055526>

Cerkwie

Kapliczki

kłodowe
słupowe
brogowe
domkowe
szafkowe
skrzyniowe
wnękowe

https://wmuzeach.pl/wszystkie-obiekty/0CMQUTVAjG84JotTUVUV_kapliczka-

<https://polona.pl/item-view/e45f8721-3724-4e3d-9c61-5aeb2c838317?page=0>

Temat II

Kartki z kalendarza - jak dawniej świętowano?

Obrzędowość doroczna - Obrzędowość rodzinna

Obrzędowość doroczna

Adwent
Boże Narodzenie i Nowy Rok
Ostatki - Kusaki
Wielki Post
Wielkanoc
Boże Ciało
Sobótka
Dożynki
Zaduszki

Obrzędowość rodzinna

Chrzest
Wesele
Pogrzeb

Godnie Święta (Kolęda, Różdwo)

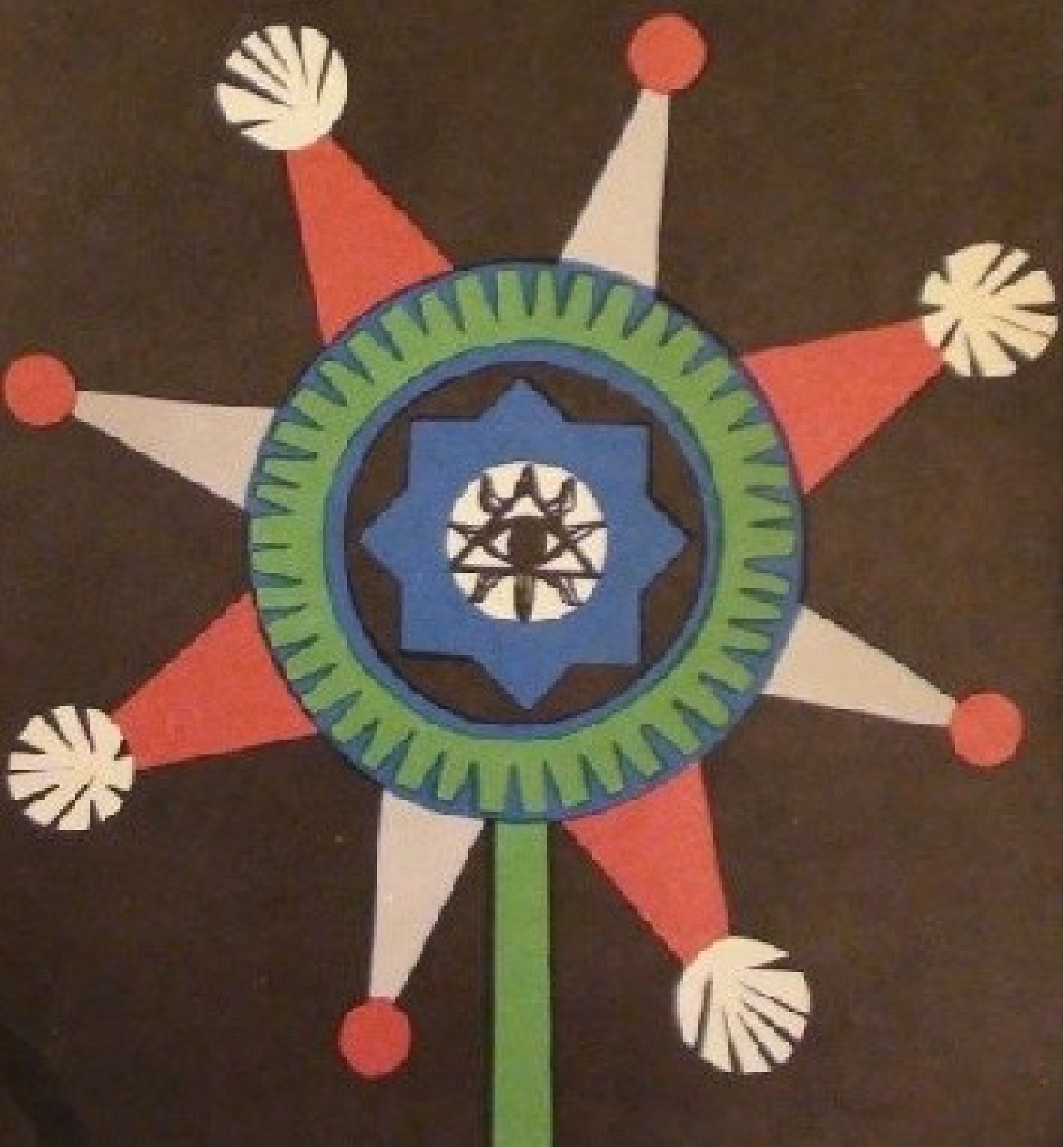
wigilia
pośnik, kolęda,
wieczerza

król (dziad)
pająk
podłóżniczka

kutia

KOLEĐOWANIE na Lubelszczyźnie

Formy kolędnicze na Lubelszczyźnie

- chodzenie ze zwierzętami
- chodzenie z maskarami: koza, konik
- widowiska: dialogi, jasełka, **herody**, szopka, wesele krakowskie

*[...] Każecie, czy nie każecie
swój domek rozweselić
i króla Heroda
przedstawienie odprawić?*

Źródło: Lubelskie. Polska pieśń i muzyka ludowa. Źródła i materiały, red. Jerzy Bartmiński, cz. 1 Pieśni i obrzędy doroczne, Lublin 2011, s. 320, tekst 196, miejscowość Puszno Godowskie.

Chodzenie po szczodrakach

*Na szczęście, na zdrowie,
z Bożym Narodzeniem.
Żebyście duczekali du Świętego Szczepana,
a od Szczepana do Jana,
a ud Jana du Nowego Roku,
a ud Nowego Roku - wola Boża!*

Źródło: Lubelskie. Polska pieśń i muzyka ludowa. Źródła i materiały, red. Jerzy Bartmiński, cz. 1
Pieśni i obrzędy doroczne, Lublin 2011, s. 120, tekst 28A, miejscowość Rachanie.

*Jestem sobie szczodraczek,
wylazłem na krzaczek,
z krzeczka na podłogę, złamałem sobie nogę.
Byłem w kościele,
widziałem anielskie wesele.
Jak Panna Maryja Jezusa powiła
i ja te pieluszki roznoszę,
ciebie, gospodarzu, o kolędę proszę.*

Źródło: Lubelskie. Polska pieśń i muzyka ludowa. Źródła i materiały, red. Jerzy Bartmiński,
cz. 1 Pieśni i obrzędy doroczne, Lublin 2011, s. 124, tekst 31B, miejscowość Górniki.

Lubelskie zwyczaje na Krajowej Liście Niematerialnego Dziedzictwa Kulturowego

2020 r. : Zwyczaj **dunajowania** w Łukowej
i okolicach

2021 r.: **Brodacze** ze Sławatycz – zwyczaj
pożegnania starego roku

Dunajowanie

*Na dunaj, Maryś, rano po wode, na dunaj,
na dunaj, Maryś, rano po wode, na dunaj.*

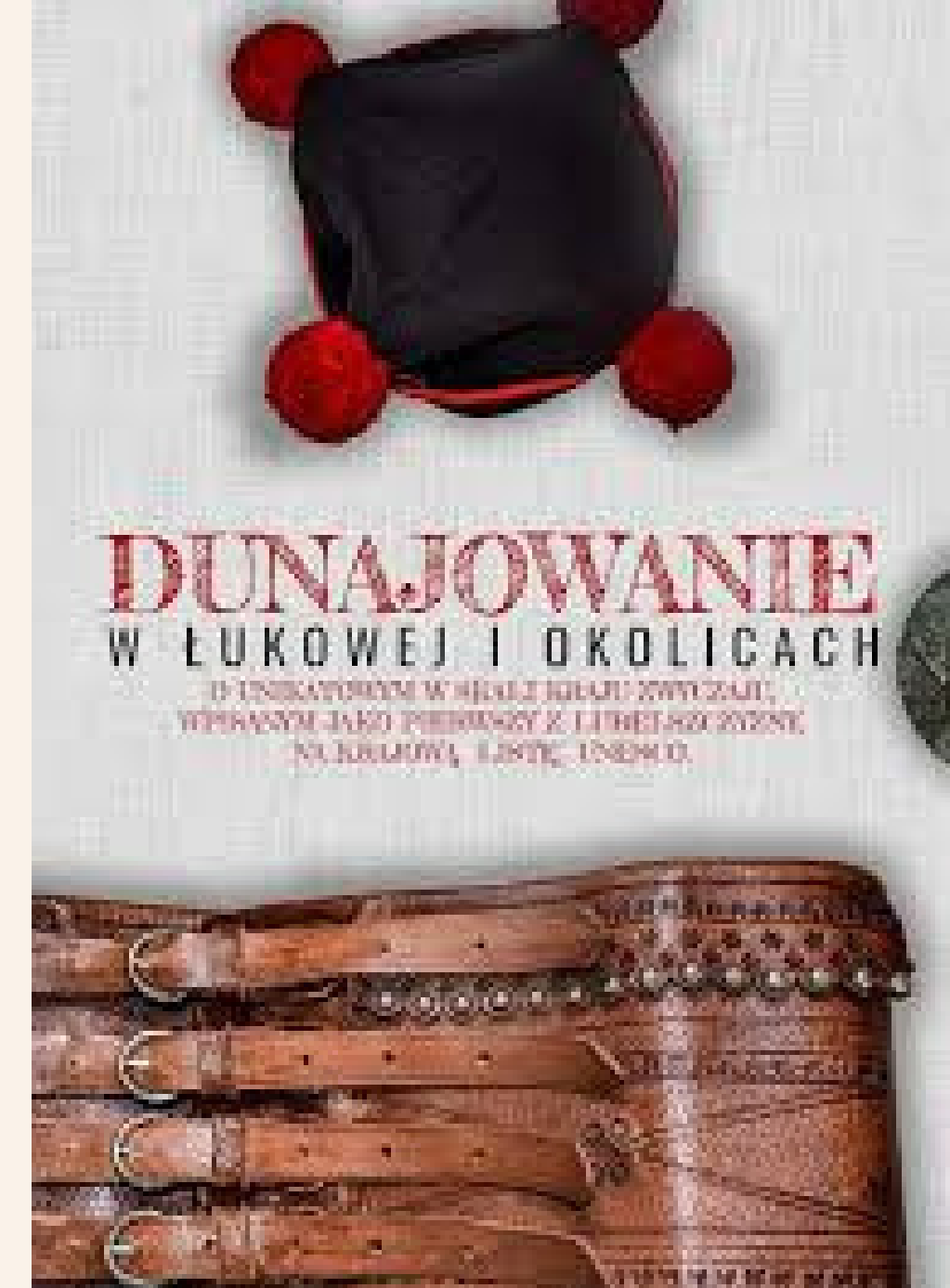
*I to ze dwoma wiaderejkoma, na dunaj,
na dunaj, Maryś, rano po wode, na dunaj.*

*Zaczerepneła, wionek puściła, na dunaj,
na dunaj, Maryś, rano po wode, na dunaj.*

*A sama poszła krajem-dunajem, na dunaj,
na dunaj, Maryś, rano po wode, na dunaj.*

...

Źródło: Lubelskie. Polska pieśń i muzyka ludowa. Źródła i materiały.
red. Jerzy Bartmiński, cz. 1 Pieśni i obrzędy doroczne, Lublin 2011, s.
246, miejscowość Łukowa.

Stowarzyszenie Miłośników Gminy Łukowskiej,
Wiesława Kubów

Nagranie Polskiego Radia
Łukowskich Dunajników z 1980 roku
[link Lubelszczyzna dunajuje](#)

Wielki Post, Wielkanoc

Zwyczaj

półpoście, przełamanie postu
święcenie pokarmów, paska
bębnienie
lejus

Pisanki z Lubelskiego

wzory z Muzeum Etnograficznego.

<https://polona.pl/item-view/479297b4-4c68-42f3-96ff-de93566fdda8?page=0>

Ciekawostka:
wierzenia o skaczącym słońcu

*Wierzba bije, nie zabije
za tydzień Wielki Dzień*

Kolędowanie wielkanocne

Gaik

*My z gaikiem wstępujemy,
szczęścia, zdrowia wam życzymy...*

Zelman

Jedzie, jedzie pan Zelman...

fot. B. Lipiński, źródło: <https://www.umcs.pl/pl/aktualnosci,25887,witanie-wiosny-w-kurowie,147626.htm>

chodzenie z gaikiem

*Zanim jasne słońko zgaśło,
alleluja, alleluja,
ledwie ucichł śpiew skowronka,
alleluja, alleluja.*

*Wyszliśmy o zmierzchu z domu
alleluja, alleluja,
cichusieńko, po kryjomu,
alleluja, alleluja.*

*Żeby się gospoś miła.
alleluja, alleluja,
naszym śpiewem obudziła,
alleluja, alleluja.*

*My chodzimy po śmigusie,
alleluja, alleluja,
i śpiewamy o Jezusie,
alleluja, alleluja.*

...

Źródło: Lubelskie. Polska pieśń i muzyka ludowa. Źródła i materiały, red. Jerzy Bartmiński, cz. 1 Pieśni i obrzędy doroczne, Lublin 2011, s. 412, tekst 326B, miejscowość Osmolice.